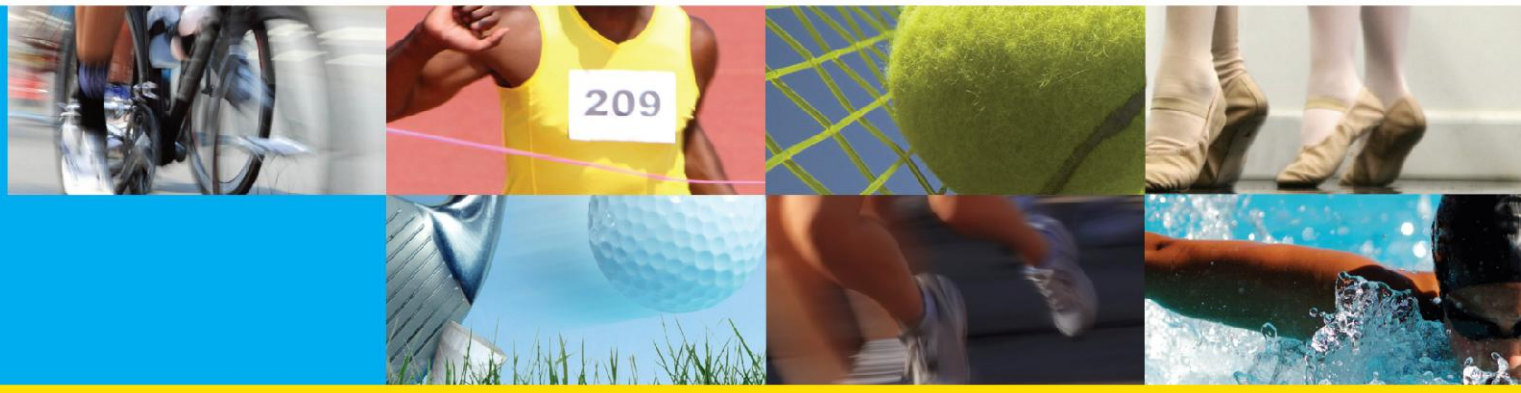
mulier instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Vitaliteit sportverenigingen Schiedam 2012

David Romijn
Janine van Kalmthout

Vitaliteit sportverenigingen Schiedam 2012

Stand van zaken bij sportverenigingen in het perspectief van vitaliteit

in opdracht van gemeente Schiedam

David Romijn
Janine van Kalmthout

© Mulier Instituut
Utrecht, december 2012

Mulier Instituut
Sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Postbus 85445
3508 AK Utrecht

t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**5**
2.	**Strategie en Beleid**	**9**
3.	**Leden**	**15**
4.	**Organisatie**	**19**
5.	**Aanbod**	**23**
6.	**Accommodatie**	**25**
7.	**Financiën**	**27**
8.	**Samenwerking**	**29**
9.	**Maatschappelijke betrokkenheid**	**33**
10.	**Resultaten en conclusies verenigingsmonitor**	**35**
	Belangrijkste resultaten	35
	Conclusies	36
11.	**Vitaliteitsindex Schiedam**	**39**
	Opbouw vitaliteitsindex Schiedam	39
	Indeling verenigingen	42
Bijlagen		**45**

1. Inleiding

De gemeente Schiedam heeft in de kadernota "Een leven lang sporten en bewegen" doelstellingen geformuleerd voor sport en bewegen. Om de doelstellingen te bereiken is een belangrijke rol weggelegd voor de Schiedamse sportverenigingen. De verenigingen worden gezien als belangrijke partners in de uitvoering van het sportbeleid en worden in dat kader uitgedaagd die maatschappelijke rol zo goed mogelijk te vervullen en zoveel mogelijk Schiedammers aan hun club te binden. Daarnaast zijn sportverenigingen de hoofdgebruikers van gemeentelijke sportaccommodaties. Vanuit het gemeentelijke oogpunt van effectieve en efficiënte besteding van middelen, is het noodzakelijk dat goed gebruik wordt gemaakt van de sportaccommodaties en dat verenigingen hun functie optimaal vervullen. Men wil in Schiedam komen tot hoogwaardige, goed geoutilleerde, multifunctionele sportparken die optimaal gebruikt worden. Voor een efficiënt en effectief gebruik van deze moderne sportparken is een belangrijke rol voor de sportvereniging weggelegd. Belangrijke voorwaarde om deze rol goed te kunnen vervullen is dat deze verenigingen vitaal zijn. De gemeente heeft een visie ontwikkeld op het optimaal functioneren van sportverenigingen. Die visie is ingevuld aan de hand van het begrip 'vitale vereniging'.

Om inzicht te krijgen in de vitaliteit van de Schiedamse sportverenigingen heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren onder de sportverenigingen. De resultaten van dit onderzoek vormen een eerste stap met betrekking tot de vitalisering van de sportverenigingen in Schiedam. De resultaten van dit onderzoek en de bespreking van de uitkomsten met de verenigingen individueel (uitvoering door SenR gemeente Schiedam) geven richting aan het ondersteuningsbeleid van de gemeente.

Opzet Verenigingsmonitor vitaliteit Schiedam

Voor het onderzoek is aansluiting gezocht bij de Verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Door middel van de Verenigingsmonitor wordt inzicht verkregen in de vitaliteitsaspecten die door de gemeente in haar visie zijn gedefinieerd en uitgewerkt.
De gemeente hanteert de volgende definitie:
Een vitale sportvereniging is een vereniging die continuïteit van de vereniging voor zowel de korte als lange termijn waarborgt door organisatorische en financiële gezondheid en daardoor in staat is een bijdrage te leveren aan de sportdoelstellingen en bredere maatschappelijke thema's in de stad.
Aan de hand van de definitie zijn de volgende vitaliteitsaspecten van sportverenigingen onderscheiden:

- Strategie en beleid,
- Leden,
- Organisatie,
- Aanbod,
- Accommodatie,
- Financiën,
- Maatschappelijke betrokkenheid,
- Samenwerking.

Al deze aspecten zijn uitgewerkt en meetbaar gemaakt in de verenigingsmonitor voor Schiedam. De verenigingsmonitor is bij de sportverenigingen afgenomen in de vorm van een webenquête. Alle verenigingen in Schiedam zijn in de periode maart-april 2012 uitgenodigd voor het

onderzoek. Ruim twee derde van alle sportverenigingen in Schiedam heeft meegedaan aan dit onderzoek en heeft daar gemiddeld twintig minuten aan besteed.

Tabel 1.1 Basisgegevens webenquête

	Aantal	Percentage
Benaderde verenigingen	55	100
Bruikbare vragenlijsten	39	71
Gemiddelde invultijd per bruikbare webenquête	19 minuten 57 seconden	

De gebruikte steekproef is representatief te noemen. Kleine verenigingen en binnensportverenigingen zijn in dezelfde mate in de steekproef aanwezig als het aandeel dat ze hebben onder alle Schiedamse verenigingen. Alleen de verenigingen met een eigen accommodatie zijn licht oververtegenwoordigd in het onderzoek (tabel 1.2).

Tabel 1.2 Representativiteit onderzoeksgroep (in procenten)

	Percentage in responsgroep	percentage alle Schiedamse verenigingen	Verschil
Kleine verenigingen	43	44	+1
Binnensportverenigingen	35	38	+3
Verenigingen met eigen accommodatie	63	51	+12

Analyse en rapportage

De verkregen resultaten zijn geanalyseerd en gepresenteerd in dit tabellenrapport. Bij de tabellen en grafieken staat een korte beschrijving van de belangrijkste resultaten.
Niet alle verenigingen zijn in staat geweest om alle vragen uit de vragenlijst te beantwoorden. Ook waren bepaalde vragen niet van toepassing voor iedere vereniging. In de figuren en tabellen in de rapportage wordt aangegeven hoeveel verenigingen de desbetreffende vraag beantwoord hebben (bijv. n=40). De resultaten en de beschreven vitaliteit is het beeld dat de verenigingsbestuurders zelf van hun verenigingen hebben. Hierin schuilt enige subjectiviteit maar dat is inherent aan het invullen van vragenlijsten.
In de rapportage worden de gegevens uitgesplitst naar twee onderscheidende kenmerken van de verenigingen die van invloed zijn op het functioneren van de verenigingen: grootte van de vereniging en type sport. De scheiding tussen grote en kleine verenigingen ligt bij 150 leden. Dit is nagenoeg de mediaan. Daarmee zijn betrouwbare vergelijkingen te maken. Type sport is gebaseerd op binnen- en buitensport. Verenigingen die beide aanbieden vallen onder de buitensport.
In bijlage 1 zijn de achtergrondkenmerken van de verenigingen beschreven.

In sommige figuren en tabellen tellen de percentages op tot 99 of 101 procent. Dit komt doordat gekozen is voor afronding tot gehele getallen in de figuren en tabellen.

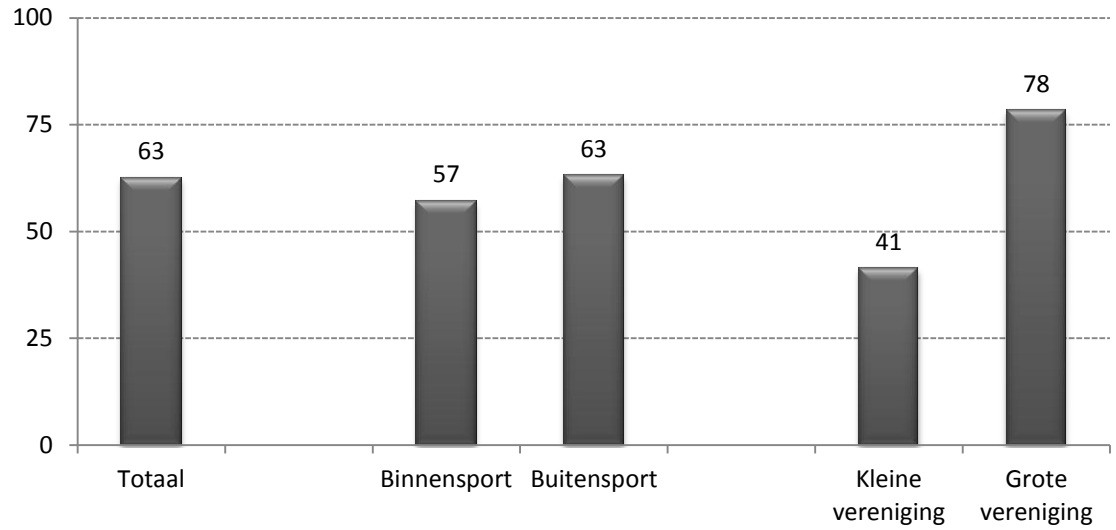
In de toelichting bij de grafieken en tabellen worden significante verschillen tussen verenigingen beschreven. Er is sprake van significante verschillen op basis van de genoemde achtergrondkenmerken, wanneer de verschillen dermate groot zijn, dat er op basis van de steekproefomvang niet meer gesproken kan worden van uitkomsten op basis van toeval.

In de volgende hoofdstukken worden de onderscheiden vitaliteitsaspecten beschreven. Het rapport sluit af met een overzicht van de belangrijkste resultaten en conclusies.

2. Strategie en Beleid

Bijna twee derde (63%) van de bevraagde verenigingen geeft aan dat er in de afgelopen twee jaar nieuwe voornemens of plannen op papier zijn gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging (figuur 2.1).

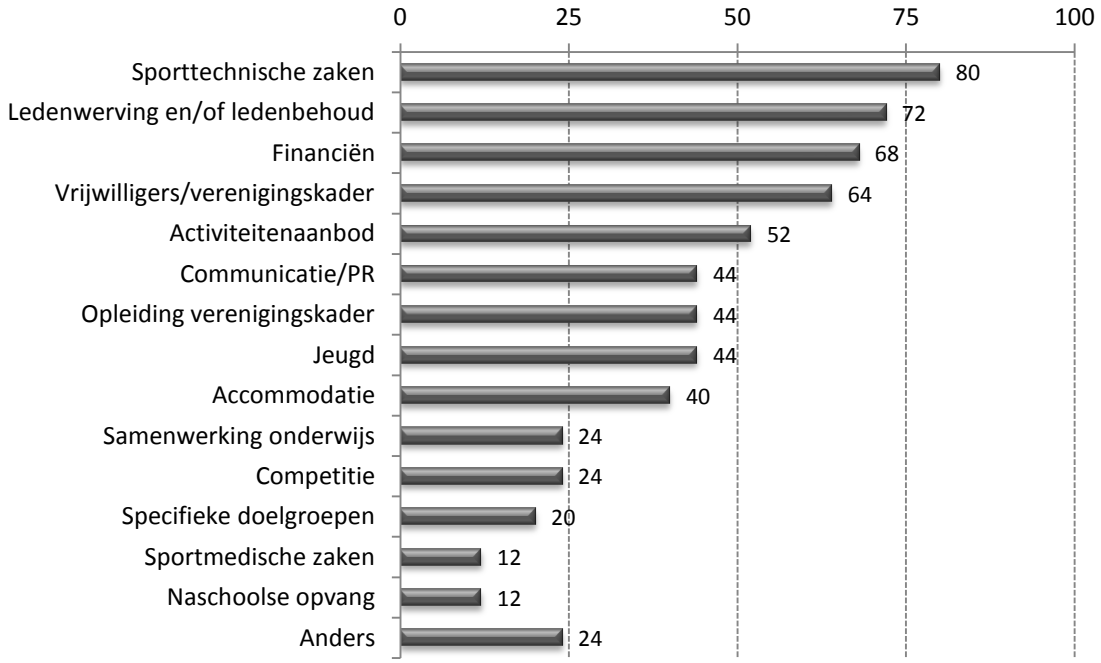
Figuur 2.1 Nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet in de afgelopen 2 jaar, (percentage verenigingen, n=40)

Wanneer verenigingen plannen op papier hebben, dan heeft dit voor vier op de vijf verenigingen betrekking op sporttechnische zaken (figuur 2.2). Ledenwerving en -behoud (72%) en financiën (68%) zijn andere belangrijke onderwerpen voor verenigingen die beleidsplannen formuleren.

Alle kleine verenigingen met plannen op papier (n=7) geven aan dat hun beleidsplannen betrekking hebben op ledenwerving en/of –behoud (niet in figuur).

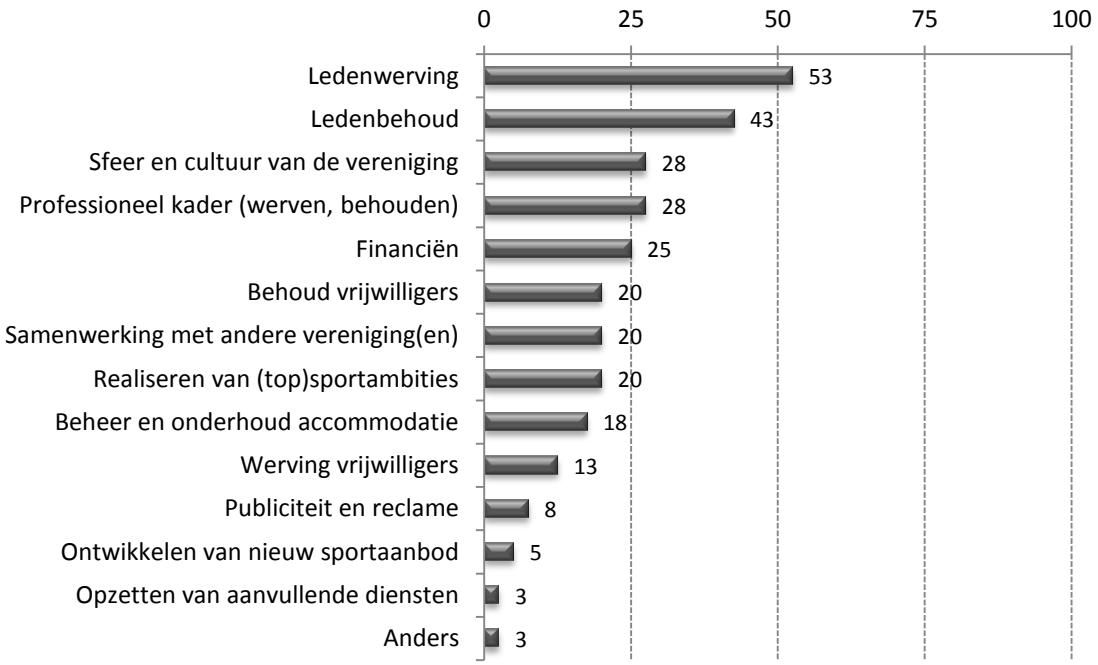
Figuur 2.2 Op welke onderwerpen hebben deze beleidsplannen betrekking? (percentage verenigingen, basis = alle verenigingen die plannen op papier hebben, n=25)

Ledenwerving en ledenbehoud zijn bij de sportverenigingen in Schiedam thema's waar bestuursleden zich de komende jaren voor inzetten (figuur 2.3). Dit geldt met name voor de kleine verenigingen (respectievelijk. 71% en 71%). Onder buitensportverenigingen is beduidend meer aandacht voor sporttechnische zaken (94%).

Bestuurders van grote verenigingen geven relatief vaker dan kleine verenigingen aan dat het werven (22%) en behouden (26%) van vrijwilligers in de komende jaren hun aandacht heeft.

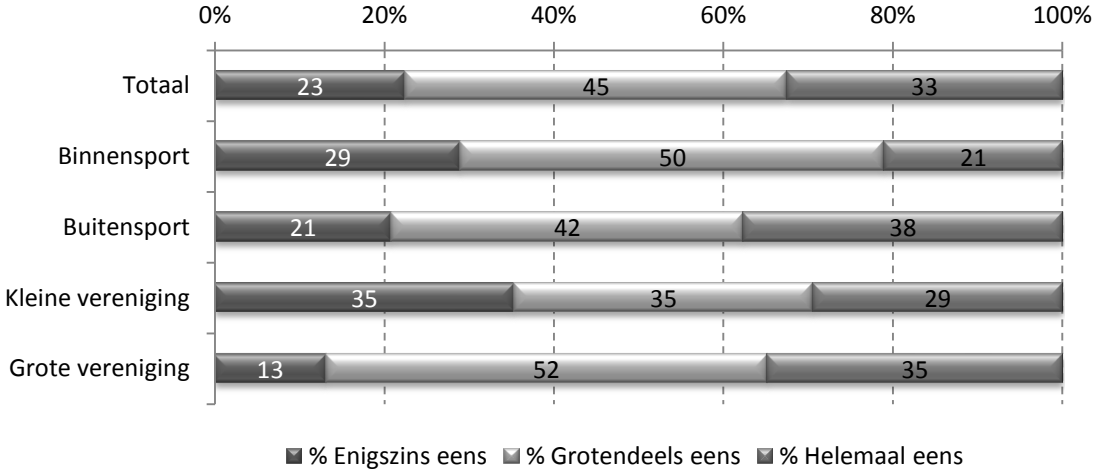
Figuur 2.3 Waar zet het bestuur zich de komende jaren met name voor in? (percentage verenigingen, n=40)

Drie kwart van de Schiedamse verenigingen werkt met een jaarplan of -planning. Dit is voor grotere en kleinere verenigingen niet anders.

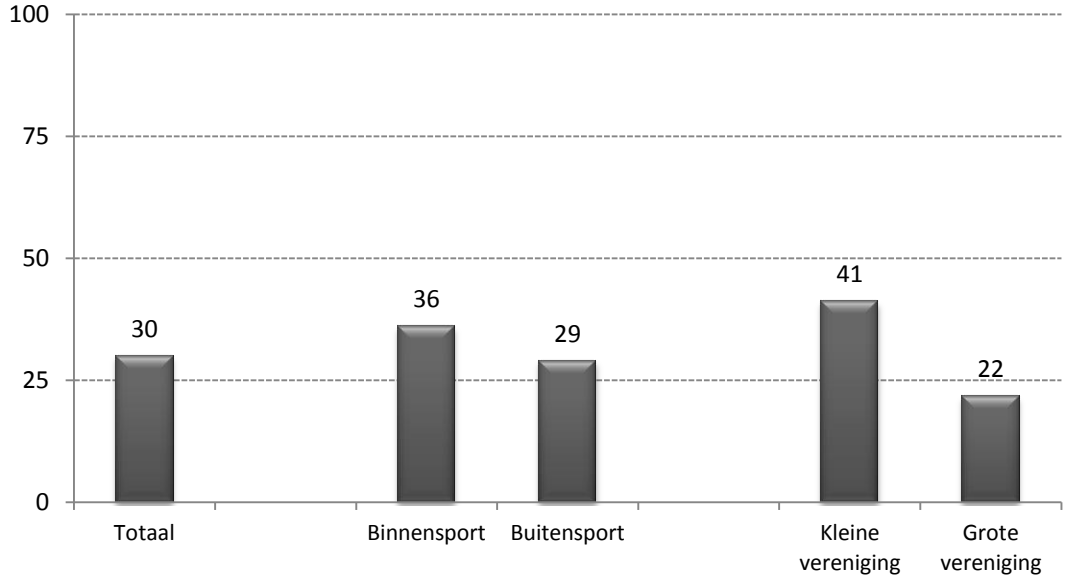
Met name verenigingen die buitensport aanbieden, geven vaak aan dat er een duidelijke missie en visie voor de lange termijn is waar zowel het bestuur als de leden achter staan (figuur 2.4).

Figuur 2.4 In hoeverre is de onderstaande situatie voor uw vereniging van toepassing? *"De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel het bestuur als de leden achter staan.",* (percentage verenigingen, n=40)

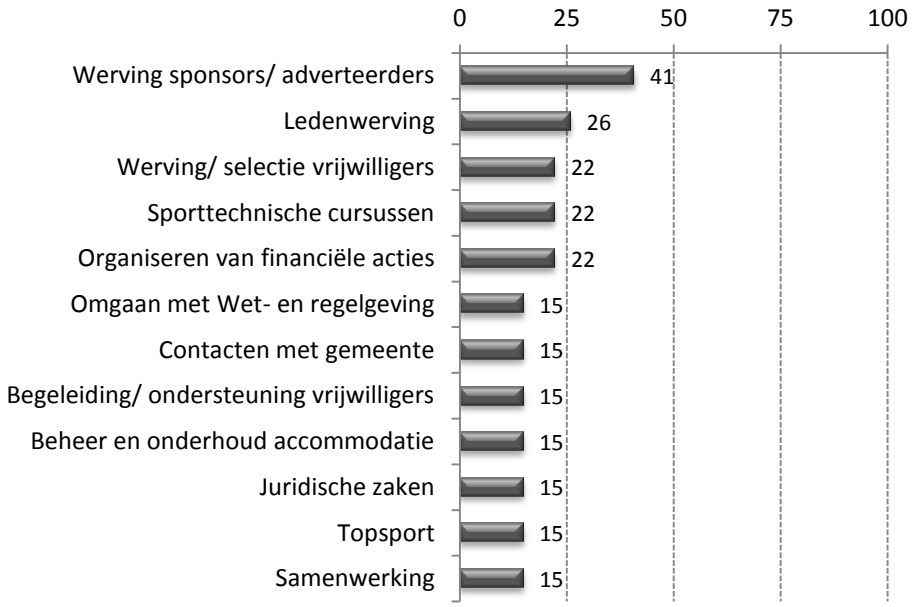
Eén op de drie verenigingen in Schiedam geeft aan behoefte te hebben aan professionele ondersteuning (figuur 2.5). Onder kleine verenigingen is de behoefte meer aanwezig (ca. 40%).

Figuur 2.5 Heeft uw vereniging momenteel behoefte aan ondersteuning? (percentage verenigingen, n=40)

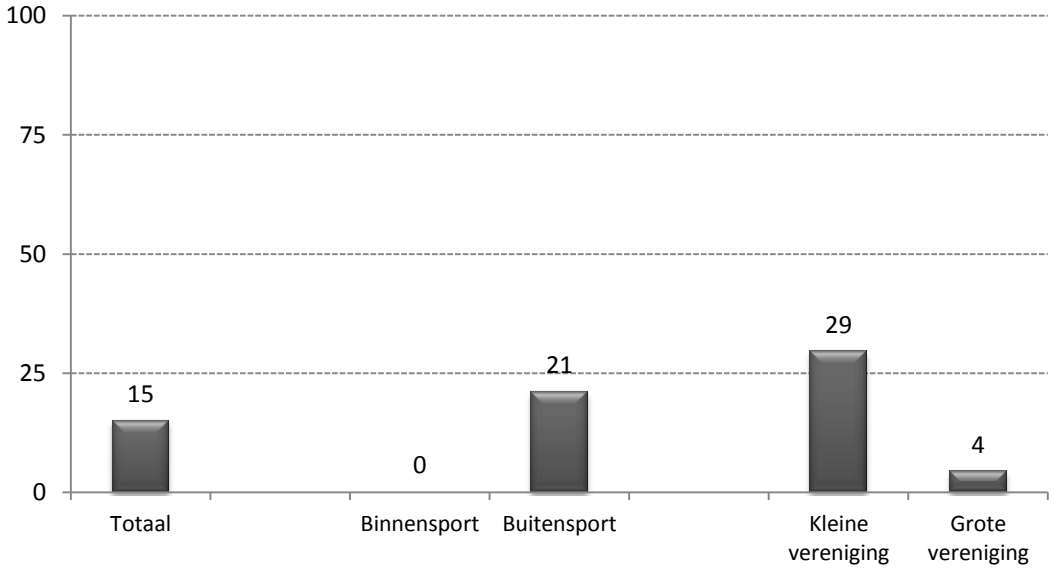
De onderdelen waarop deze professionele ondersteuning gewenst is, zijn zeer uiteenlopend (figuur 2.6).Van de verenigingen die aangeven behoefte te hebben aan professionele ondersteuning (n=12) wordt ‘werving van sponsors/adverteerders’ het meest genoemd (figuur2.6).

Figuur 2.6 Op welke van de onderstaande taakgebieden zou uw vereniging momenteel professionele ondersteuning goed kunnen gebruiken? (percentage verenigingen, basis = verenigingen die ondersteuning kunnen gebruiken, n=12)

Een klein deel (15%) van de verenigingen geeft aan dat zij geen enkel knelpunt ervaren (figuur 2.7). De kleinere verenigingen (29%) en buitensportverenigingen (21%) hebben minder vaak te maken met knelpunten. Er is geen enkele binnensportvereniging die geen knelpunten ervaart.

Figuur 2.7 In hoeverre kent uw vereniging momenteel knelpunten? Percentage dat aangeeft geen knelpunten te ervaren, (percentage verenigingen, n=40)

Binnen deze knelpunten zijn wederom ledenbehoud en -werving de belangrijkste punten (tabel 2.1). Dit komt overeen met beleidsplannen en speerpunten van beleid die ze voor de komende jaren formuleren. In de gemeente Schiedam zijn verenigingen actief bezig met (het opstellen van plannen rond) de meest ervaren knelpunten. Zie hiervoor ook figuur 2.2 en 2.3.

Tabel 2.1 Ervaren knelpunten / punten van zorg? (percentage verenigingen, basis = verenigingen die knelpunten ervaren, n=34)

	Totaal n=34
Leden (ledenbehoud, -werving...)	53
Kader (tekort, geschiktheid, behoud...)	41
Financiën (subsidie, sponsors...)	38
Accommodatie (gebrek, onderhoud...)	38
Wet- en regelgeving (drank- en horecawet, hygiëne, milieu etc.)	9
Overig	15

Bij de toelichting van de knelpunten noemden verenigingen vooral de volgende zaken:

- Onderhoud en kwaliteit (accommodatie),
- Stijgende kosten/huurprijzen (financiën),
- Tekort vrijwilligers (kader).

3. Leden

Gemiddeld hebben Schiedamse sportverenigingen 272 leden (tabel 3.1). De binnen- en buitensportverenigingen verschillen niet veel van elkaar.

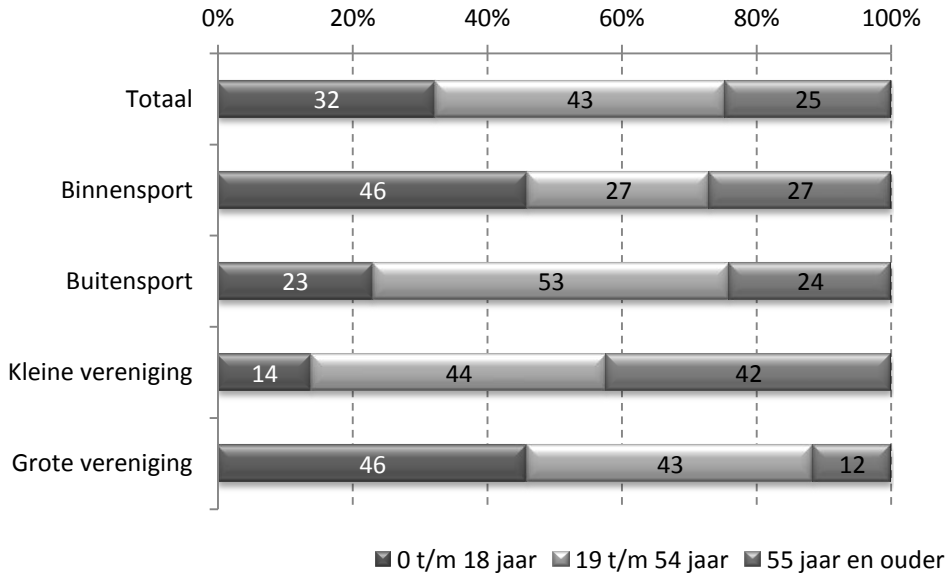
De zestien 'kleine' verenigingen hebben gemiddeld tachtig leden. Daarvan zijn er gemiddeld 66 ook daadwerkelijk sportende leden (80%).

Tabel 3.1 Aantal leden en donateurs van de vereniging? (absolute aantallen, basis = alle verenigingen die deze vraag konden invullen, n=37)
Peildatum januari 2012

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=37	Binnensport n=13	Buitensport n=22	Klein n=16	Groot n=21
Sportende leden	223	195	204	66	342
Niet-sportende leden	36	34	30	10	55
Donateurs	13	16	13	5	20
Totaal aantal leden	272	245	247	80	418

De grote verenigingen onderscheiden zich met name door het grote aandeel jeugd dat ze hebben (46%) (figuur 3.1). Kleine verenigingen hebben daarentegen naar verhouding de meeste leden van 55 jaar of ouder. Binnensporten worden voornamelijk door jongere leden (0 t/m 18) beoefend.

Figuur 3.1 Opbouw ledenbestand, antwoorden in procenten, (percentage verenigingen, n=40)

De helft van de Schiedamse verenigingen zag het ledental toenemen in het afgelopen jaar (tabel 3.2). De kleinere verenigingen hebben veel vaker met afnemende ledentallen te maken dan de grote verenigingen.

Tabel 3.2 Ontwikkeling ledental in het vorige jaar (seizoen) bij de vereniging (percentage verenigingen, basis = alle verenigingen die dit konden invullen, n=37)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=37	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=16	Groot n=21
Afgenomen	32	54	22	41	24
Gelijk	18	23	13	6	29
Toegenomen	50	23	65	53	48

In absolute aantallen zijn de verschillen niet groot te noemen (tabel 3.3). De ontwikkeling van ledentallen van verenigingen in Schiedam kende een positief saldo van bijna drie leden (2,7). Het verloop was bij de grotere verenigingen wel groter dan bij de kleinere verenigingen (resp. 52,5 en 7,4 leden afgemeld).

Tabel 3.3 Ontwikkeling ledental in het vorige jaar (seizoen) bij de vereniging, gemiddeld aantal leden per vereniging (percentage verenigingen, basis = alle verenigingen die dit konden invullen, n=37)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=37	Binnen n=14	Buiten n=24	Klein n=16	Groot n=21
Afgemelde leden	32,3	36,5	29,7	7,4	52,5
Aangemelde leden	35,0	34,3	34,3	11,0	54,4
Verschil	2,7	-2,2	4,6	3,6	2,0

De ontwikkeling van de ledentallen is nog niet zeer zorgwekkend maar verdient absoluut de aandacht (tabel 3.4). Meer dan één op de drie verenigingen geeft namelijk aan dat er over een jaar naar hun inschatting te weinig leden zijn (37%, tabel 3.4). Vooral de binnensportverenigingen zijn relatief vaak deze mening toegedaan (64%). Deze groep houdt minder vaak systematisch bij wat de reden is voor opzeggen van lidmaatschap.

Tabel 3.4 Ontwikkeling ledental, (percentage verenigingen ja-antwoord, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=23
Kent uw vereniging momenteel een ledenstop?	5	0	8	12	0
Hanteert uw vereniging momenteel een wachtlijst?	18	21	17	24	13
De vereniging heeft over een jaar te weinig leden	37	64	25	41	35
Wordt systematisch nagegaan wat de belangrijkste redenen zijn dat mensen lid worden/ zijn van uw vereniging?	53	50	50	47	57
Wordt systematisch nagegaan wat de belangrijkste redenen zijn dat leden bij uw vereniging hun lidmaatschap beëindigen?	68	57	75	65	70

Twaalf procent van de kleine verenigingen heeft een ledenstop en 24 procent hanteert een wachtlijst (tabel 3.4). Ten opzichte van die cijfers is het opvallend dat toch ook twee vijfde van deze verenigingen aangeeft dat ze over een jaar verwacht te weinig leden te hebben. Deze cijfers zijn onder grote verenigingen lager.

Geen van de verenigingen voorziet dat de ontwikkeling van het huidige ledental een bedreiging vormt voor de directe toekomst (binnen een jaar) (tabel 3.5). Echter, een kwart van de verenigingen zegt wel op langere termijn (over twee jaar of later) problemen te verwachten. Ook hier zijn het de kleine verenigingen en binnensportverenigingen die vaker aangeven problemen te verwachten (respectievelijk 47% en 50%).

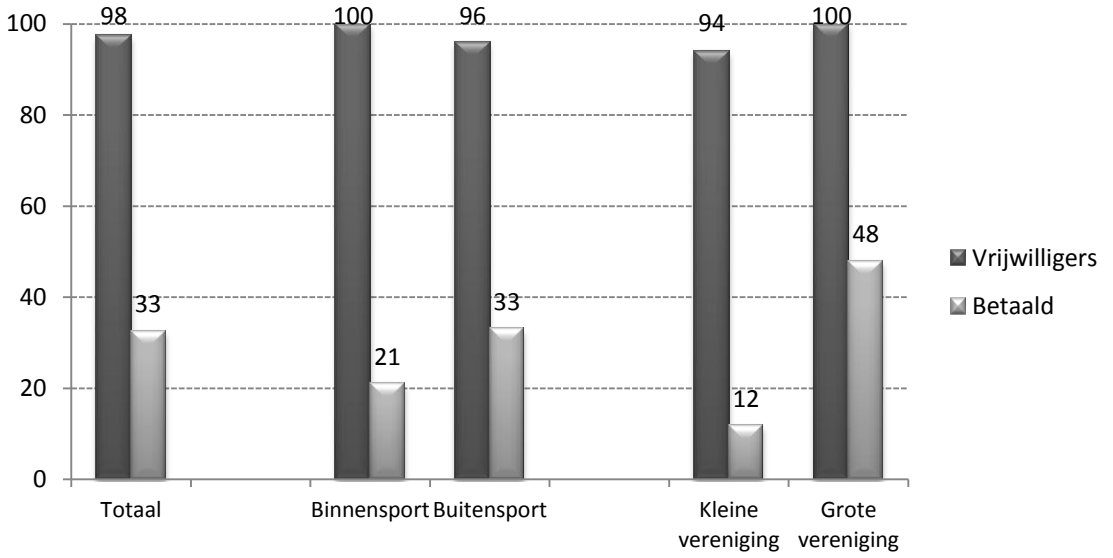
Tabel 3.5 Vormt de ontwikkeling van het (huidige) ledental een bedreiging voor de toekomst van uw vereniging? (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=23
Ja, op korte termijn (binnen een jaar)	0	0	0	0	0
Ja, op langere termijn (over twee jaar of later)	25	50	13	47	9
Nee, voorlopig niet	43	36	50	29	52
Nee	33	14	38	24	39

4. Organisatie

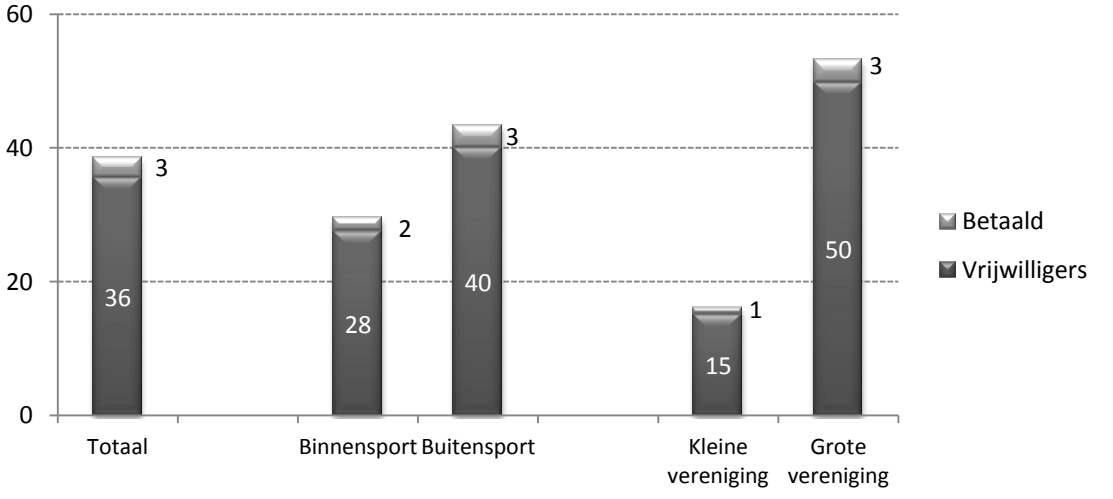
Op een enkele vereniging na zijn bij alle Schiedamse verenigingen vrijwilligers actief (figuur 4.1). Voor één op de drie verenigingen geldt dat er ook betaalde medewerkers actief zijn. Opvallende uitschieters zijn de grote verenigingen: bijna de helft (48%) heeft betaalde krachten werkzaam bij de vereniging.

Figuur 4.1 Actieve vrijwilligers en/of betaalde medewerkers in het afgelopen jaar (seizoen) binnen de vereniging actief (percentage verenigingen, n=40)

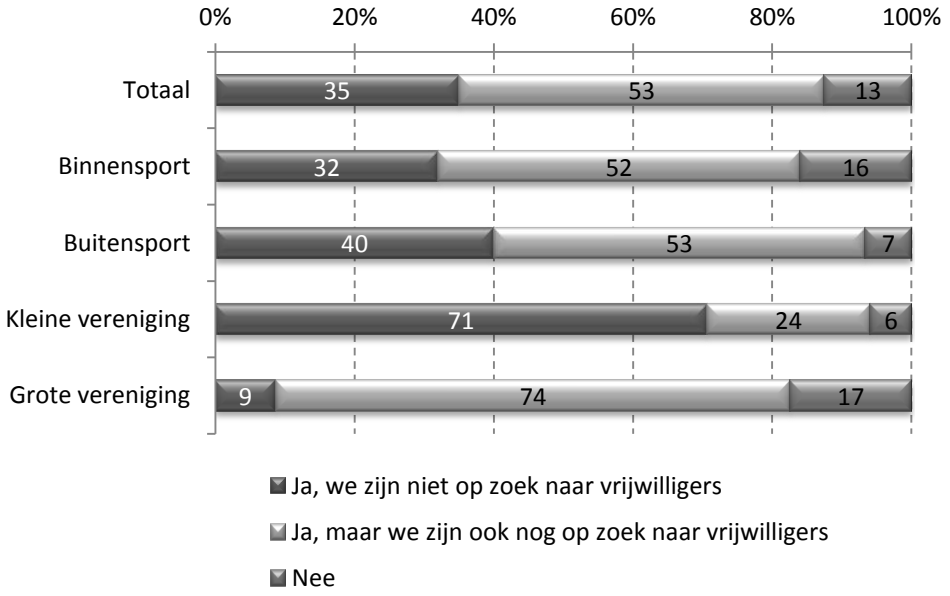
Wanneer er vrijwilligers of betaalde krachten aanwezig zijn binnen de vereniging, dan zijn dit er respectievelijk gemiddeld 36 (vrijwillig) en 3 (betaald) (figuur 4.2). Buitensportverenigingen hebben niet alleen vaker, maar ook gemiddeld meer (40) vrijwillige medewerkers dan binnensportverenigingen.

Figuur 4.2 Gemiddeld aantal werkzame krachten (indien aanwezig), absolute aantallen per vereniging

Bijna negen op de tien verenigingen (87%) in Schiedam geven aan dat ze over voldoende vrijwilligers beschikken (figuur 4.3). Meer dan de helft geeft wel aan dat ze ook nog op zoek zijn naar vrijwilligers. Dit geldt vooral voor de grotere verenigingen (74%) en minder voor de kleinere verenigingen (24%).

Figuur 4.3 Voldoende vrijwilligers aanwezig, (percentage verenigingen, n=40)

De omgang met vrijwilligers binnen de vereniging is bij weinig verenigingen (18%) vastgelegd in een actueel plan op papier (tabel 4.1). Bij zestig procent van de verenigingen is een dergelijk plan niet aanwezig.

Tabel 4.1 Heeft uw vereniging een actueel plan op papier ten aanzien van het omgaan met vrijwilligers zoals behoud en werving van vrijwilligers? (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=39	Binnensport n=13	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=22
Ja, wij hebben een actueel plan, en voeren dat plan uit	13	0	13	6	18
Ja, wij hebben een actueel plan, maar in de praktijk voeren we dat niet uit	5	15	0	6	5
Het plan is in ontwikkeling	21	8	29	12	27
Nee, wij hebben geen actueel plan	62	77	58	76	50

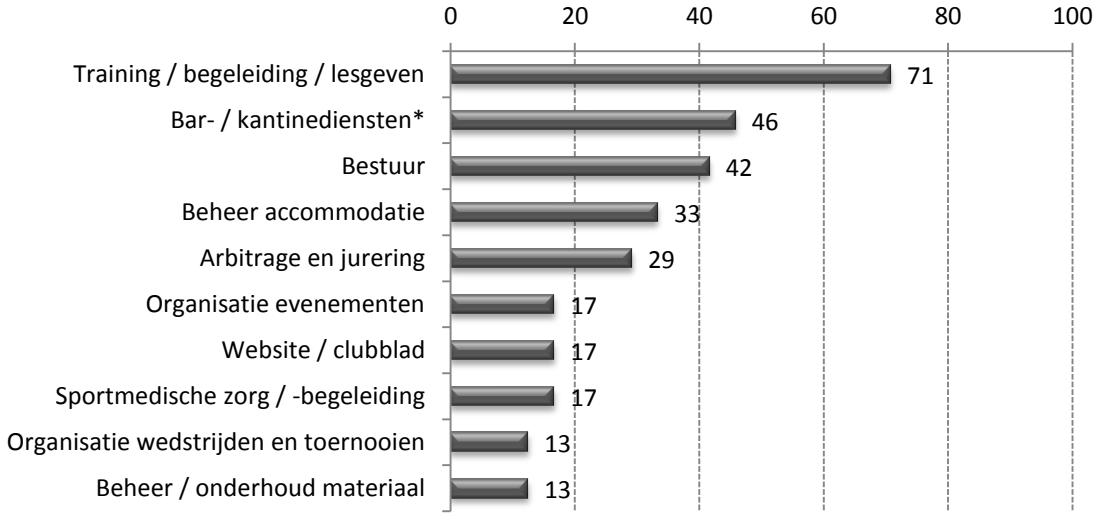
Figuur 4.3 beschrijft onder andere dat twee derde van de verenigingen nog zoekende is naar vrijwilligers. Dit zijn echter in de minderheid van de gevallen vacatures op posities die het voortbestaan van de vereniging bedreigen (tabel 4.2).
Van alle Schiedamse verenigingen geeft een vijfde (21%) aan dat er te veel vacatures zijn of dat deze op cruciale posities zijn (tabel 4.2). Kleine verenigingen kennen deze bedreigingen echter in zijn geheel niet.

Tabel 4.2 Aanwezigheid vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=23
We hebben geen enkele vacature	40	36	46	82	9
Enkele vacatures maar niet op cruciale posities	40	43	33	18	57
Enkele vacatures maar op cruciale posities	18	21	17	0	30
Te veel vacatures	3	0	4	0	4

Indien verenigingen vacatures hebben voor vrijwilligers dan zijn dat vooral vacatures die betrekking hebben op training / begeleiding / lesgeven (71%) (figuur 4.4). Bardiensten en bestuursfunctie zijn eveneens moeilijk gevuld te krijgen voor verenigingen .

Figuur 4.4 Voor welke functie(s) heeft u één of meerdere vacatures voor vrijwilligers? (basis = verenigingen met vacatures voor vrijwilligers, n=24)

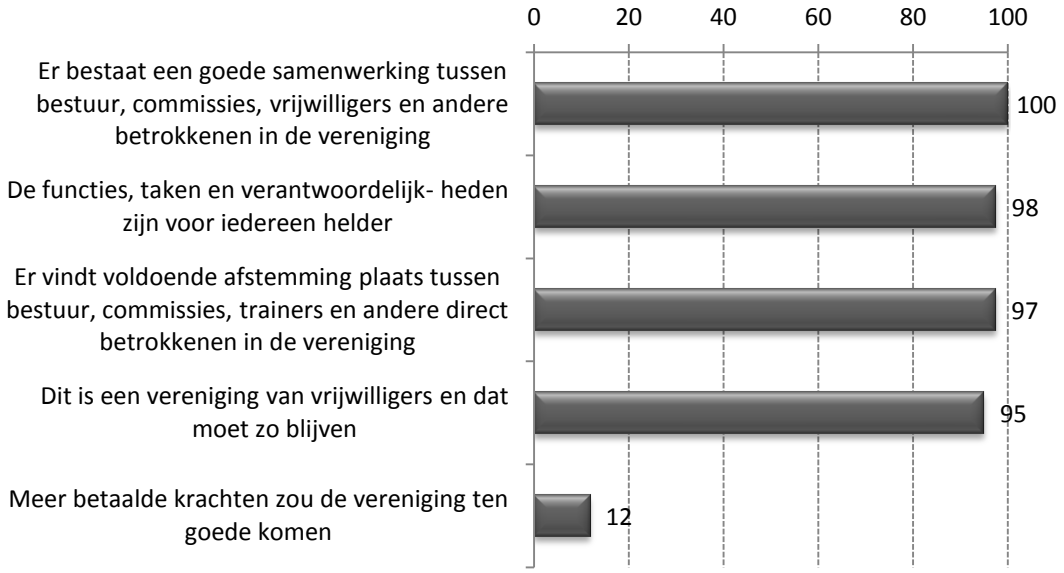

*Alleen verenigingen met een eigen kantine zijn meegenomen (n=18).

Vier verenigingen hebben vacatures voor betaalde medewerkers. Dit betreft training / begeleiding / lesgeven. Eén van deze verenigingen zoekt daarnaast ook nog op het gebied van beheer / onderhoud / schoonmaak accommodatie een betaalde medewerker.

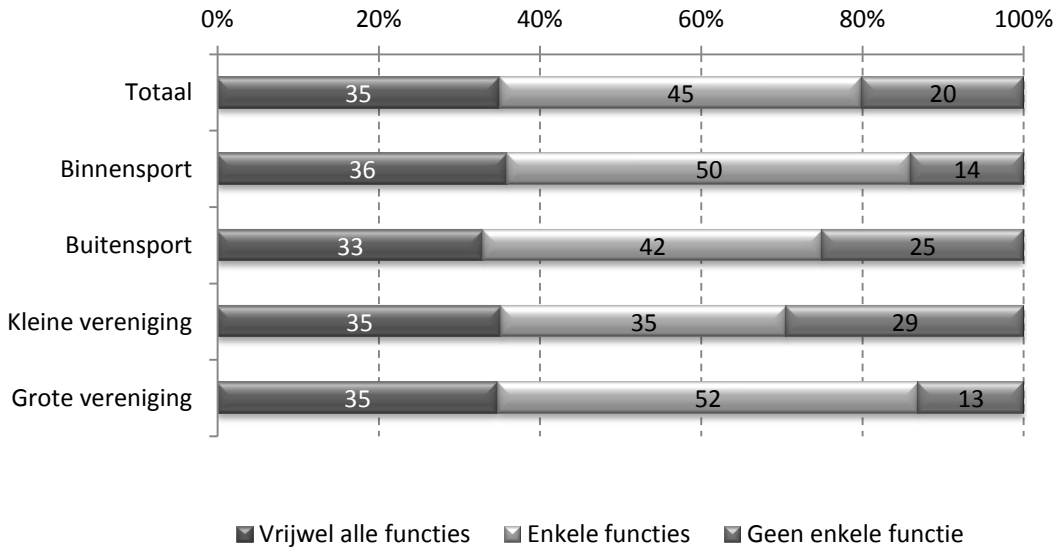
Binnen Schiedamse sportverenigingen kijk men positief aan tegen de organisatiestructuur (figuur 4.5). Overal is er een goede samenwerking, zijn taken helder en vindt er voldoende afstemming plaats tussen bestuur, commissies en trainers.
Daarbij geeft men aan dat de vereniging er één is van vrijwilligers en dat dit zo moet blijven. Vier verenigingen geven aan dat meer betaalde krachten de vereniging ten goede zou komen.

Figuur 4.5 Stellingen met betrekking tot organisatiestructuur en samenwerking binnen de vereniging (percentage verenigingen '(helemaal) mee eens', n=40)

Ongeveer één op de drie sportverenigingen heeft voor vrijwel alle vrijwilligers een taakomschrijving op papier (figuur 4.6). Kleine verenigingen en buitensportverenigingen hebben vaker voor geen enkele functie een taakomschrijving op papier (respectievelijk 29% en 25%).

Figuur 4.6 De vereniging heeft voor vrijwilligers taakomschrijvingen (op papier); (percentage verenigingen, n=40)

5. Aanbod

Verenigingen zijn in veel gevallen meer dan een aanbieder van trainingen, wedstrijden, competitie en lessen aan leden (tabel 5.1).

Een overgrote meerderheid (85%) geeft aan dat zij ook andere activiteiten organiseert dan het traditionele sportaanbod (tabel 5.1). Vrijwel alle grote verenigingen geven aan dit te doen (96%) en daarmee verschillen ze licht van de kleinere verenigingen. Toch organiseert nog altijd ruim twee derde (71%) van deze kleinere verenigingen ook andere activiteiten.

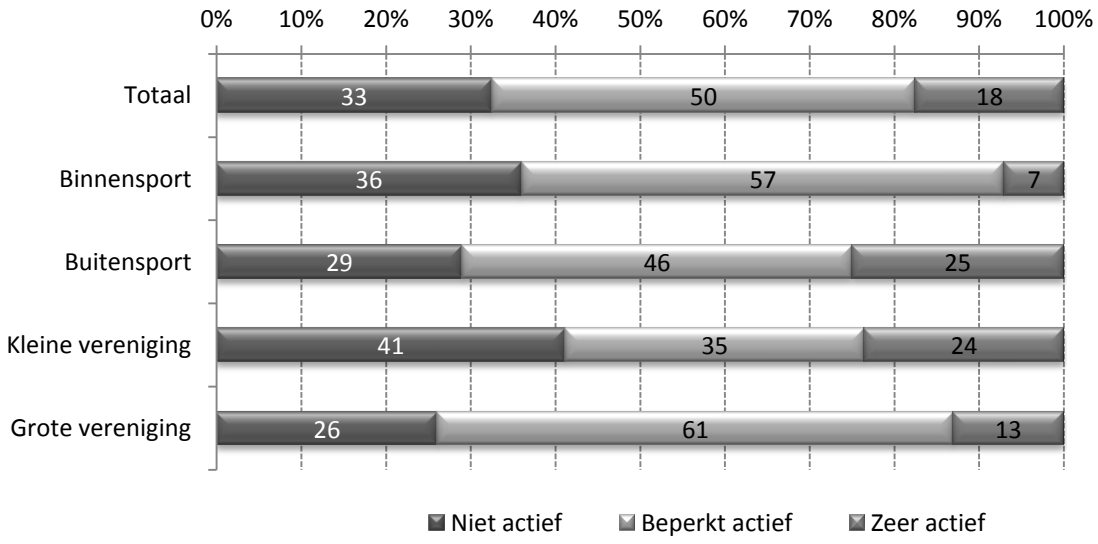
Een vereniging is er niet alleen voor de leden, blijkt uit het ruime aandeel verenigingen dat in het afgelopen jaar (sport)activiteiten organiseerde die open stonden voor niet-leden (88%) (tabel 5.1).

Tabel 5.1 Alternatief aanbod van de vereniging, (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=23
De vereniging organiseert, naast het reguliere sportaanbod, ook andere activiteiten voor de leden	85	86	83	71	96
De vereniging heeft in het afgelopen jaar (sport)activiteiten georganiseerd waarbij deelname openstaat voor niet-leden	88	86	88	82	91

Twee op de drie verenigingen in Schiedam zijn actief in het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten (figuur 5.1). Kleine verenigingen zijn minder actief.

Figuur 5.1 Hoe actief is de vereniging bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten, (percentage verenigingen, n=40)

Bijna twee derde van de verenigingen geeft aan open te staan voor nieuwe doelgroepen en verruiming van het sportaanbod (tabel 5.2).

Tabel 5.2 Staat uw vereniging open voor nieuwe doelgroepen en verbreding van het sportaanbod? (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=23
Ja, wij voeren dit al uit	30	21	35	24	35
Ja, wij hebben plannen hiervoor	13	14	12	12	13
Ja, maar er zijn nog geen plannen	23	21	23	18	26
Nee	35	43	31	47	26

6. Accommodatie

Twee op de drie verenigingen exploiteren de eigen kantine (tabel 6.1). Met name onder de buitensportverenigingen is dit een stuk hoger (79%).

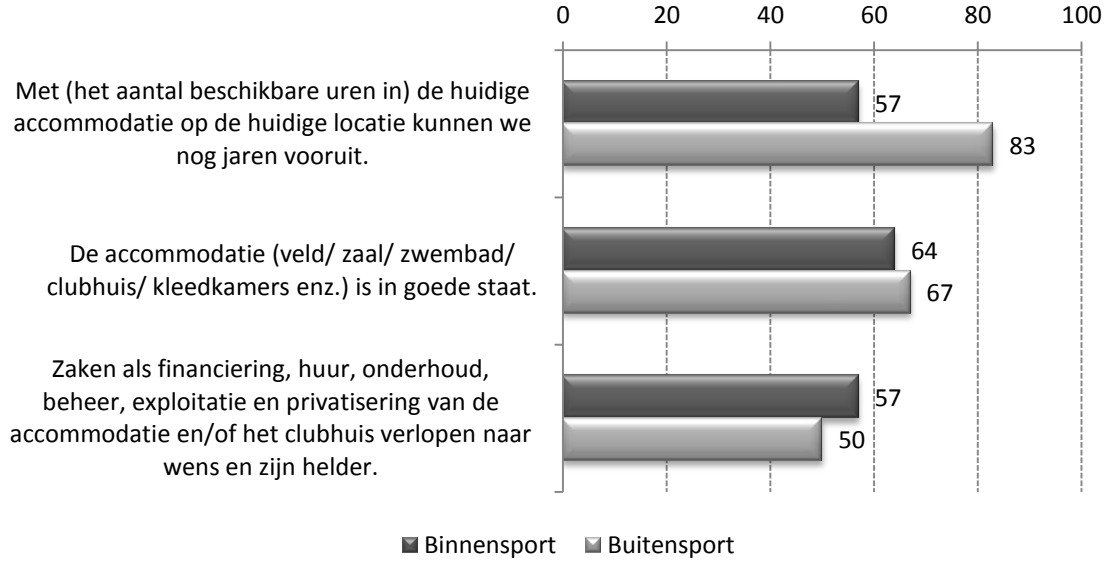
Tabel 6.1 Kantinebezit (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnen n=14	Buiten n=24	Klein n=17	Groot n=23
Ja	58	14	79	47	65
Min of meer; de vereniging deelt haar kantine met een (of meer) andere club(s).	8	14	4	0	13
Nee	35	71	17	53	22

Nb. De term 'eigen' is ruim geïnterpreteerd. Ook wanneer de kantine waarvan de vereniging gebruik maakt niet in eigendom is bij de vereniging, maar zij wel verantwoordelijk is voor de dagelijkse exploitatie ervan, is er sprake van een kantine in eigen beheer.

De meerderheid van de verenigingen kan met de huidige accommodatie nog jaren vooruit (figuur 6.1). Vooral de buitensportverenigingen verwachten dit (83%). Ongeveer twee op de drie verenigingen geven aan dat de huidige accommodatie in goede staat is en meer dan de helft geeft aan dat afspraken rondom financiering, beheer en exploitatie helder zijn en naar wens verlopen.

Figuur 6.1 Stellingen met betrekking tot de accommodatie waar de vereniging gebruik van maakt (percentage verenigingen '(helemaal) eens', (n=40)

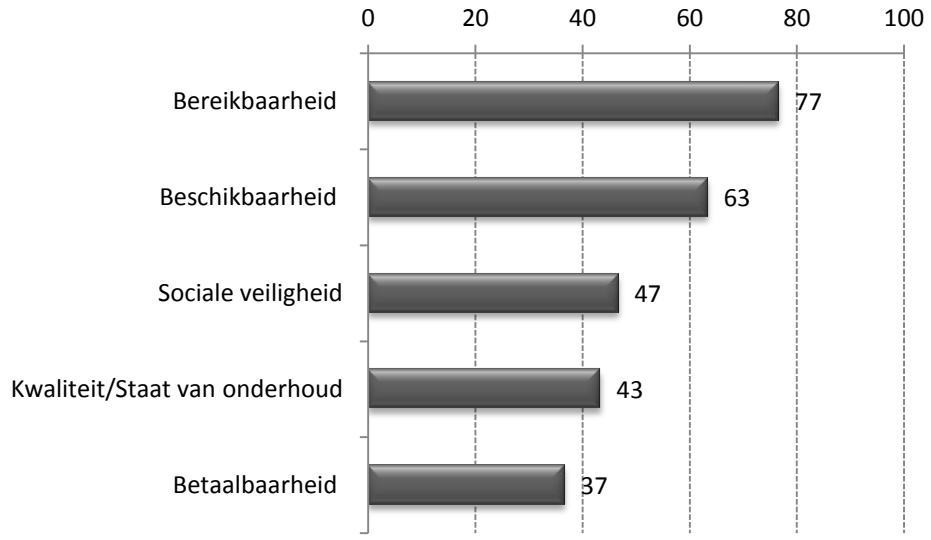
De helft van alle verenigingen maakt gebruik van een sportveld, tennisbaan of wielerbaan (tabel 6.2). Een kwart van de verenigingen maakt van alternatieve voorzieningen gebruik

Tabel 6.2 Van welk soort/type voorziening maakt uw vereniging het meest gebruik? (percentage verenigingen, n=40)

	Totaal n=40
Sportveld/tennisbaan/wielerbaan	48
Sporthal	13
Gymzaal	8
Zwembad	8
Geen van deze	25

Over de bereikbaarheid van de Schiedamse sportaccommodaties is drie kwart (zeer) tevreden (figuur 6.3). Over de kwaliteit/staat van onderhoud en de betaalbaarheid van de accommodatie zijn de verenigingen minder tevreden (respectievelijk 43% en 37% tevredenheid).

Figuur 6.3 Tevredenheid over accommodatie naar criterium, (percentage verenigingen,'(zeer) tevreden)', n=40)

7. Financiën

Er is één vereniging die vanaf dit deel van de vragenlijst de vragen niet meer ingevuld heeft. Daarom is het totaal (n=39) kleiner dan in de rest van de rapportage.

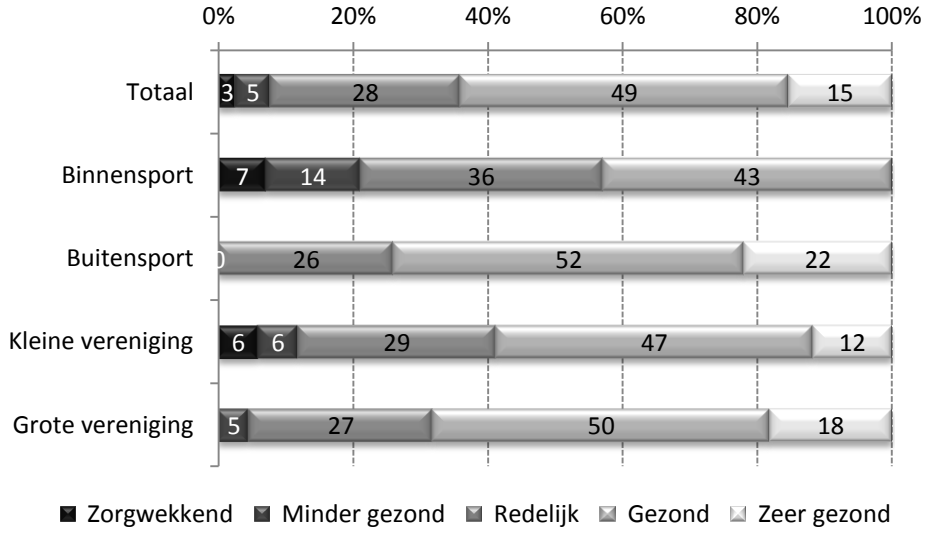
Een meerderheid van de verenigingen (59%) heeft jaarlijks een positief financieel resultaat en heeft altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven (tabel 7.1). Een iets groter aandeel (69%) heeft jaarlijks een sluitende begroting. De kleine verenigingen kunnen laatstgenoemde vaker overleggen (82%) dan grote verenigingen (59%). Op alle bovengenoemde vlakken scoren de buitensportverenigingen vaker positief dan de binnensportverenigingen.

Tabel 7.1 Stellingen met betrekking tot de financiële positie van de vereniging, percentage (helemaal) mee eens, (percentage verenigingen, n=39)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=39	Binnensport n=14	Buitensport n=24	Klein n=17	Groot n=22
De vereniging heeft jaarlijks een positief financieel resultaat.	59	36	74	59	59
De vereniging heeft (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen haar begroting voor onverwachte uitgaven (tegenvallers of leuke extraatjes).	59	14	83	65	55
De vereniging heeft jaarlijks een sluitende begroting	69	50	75	82	59

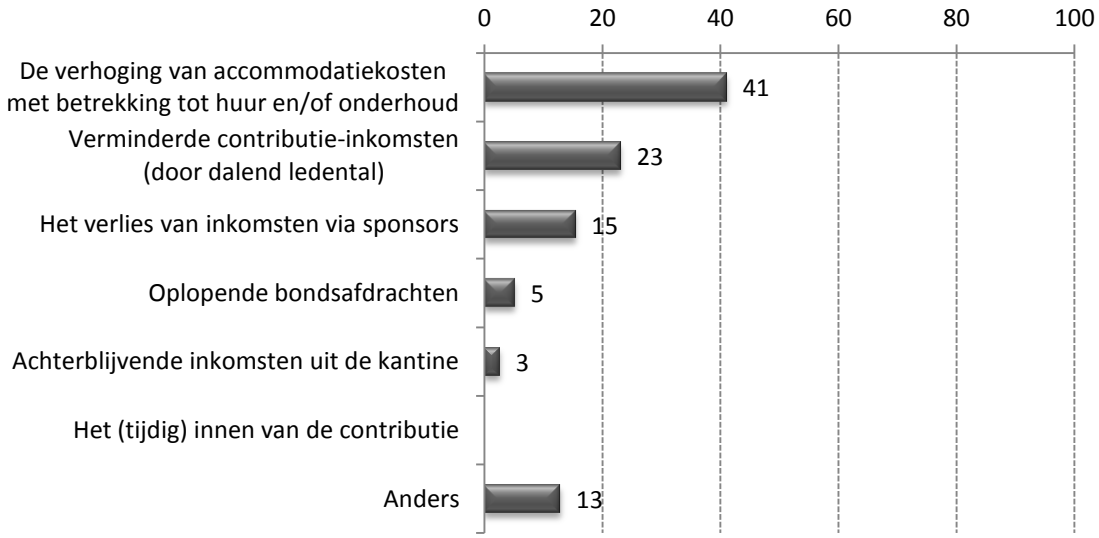
Een enkele vereniging geeft aan dat de financiële situatie zorgwekkend (3%) of minder gezond (5%) is (figuur 7.1). De financiële situatie wordt bij grotere verenigingen en buitensportverenigingen het meeste als zeer gezond geduid (respectievelijk 18% en 22%).

Figuur 7.1 Hoe beschrijft u de financiële positie van de vereniging? (percentage verenigingen, n=39)

Verhoging van de accommodatiekosten is het meest genoemd (41%) als grootste risico of knelpunt met betrekking tot de financiële positie van de vereniging (figuur 7.2). Verminderde contributie-inkomsten als gevolg van een dalend ledental en inkomstenverlies via sponsors, zijn andere belangrijke bedreigingen die genoemd worden. Achterblijvende kantine inkomsten of het tijdig innen van contributie lijkt geen bedreiging voor verenigingen.
De afnemende inkomsten uit contributie is voor kleine verenigingen wel de meest genoemde bedreiging voor de financiële positie van de vereniging (41%).

Figuur 7.2 Wat is voor uw vereniging het grootste risico of knelpunt met betrekking tot de financiële positie? (Percentage verenigingen, n=39)

Zie bijlage voor 'anders'

8. Samenwerking

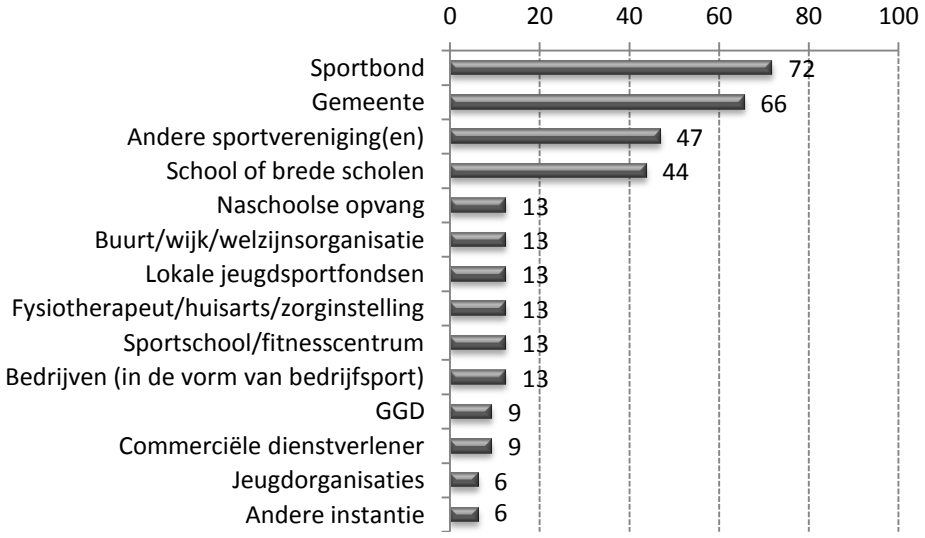
Vier op de vijf verenigingen in Schiedam werken op enigerlei wijze samen[1] met andere organisaties (tabel 8.1). Dit loopt uiteen van minimaal één andere organisatie tot een totaal van negen organisaties waarmee in het afgelopen jaar samengewerkt werd. Het betreft vooral grotere verenigingen. Naast het feit dat deze vaker samenwerken, werken ze ook met gemiddeld meer organisaties samen.

Tabel 8.1 Aantal andere organisaties waarmee vereniging samenwerkt (percentage verenigingen, n=39)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=39	Binnen n=14	Buiten n=24	Klein n=17	Groot n=22
% verenigingen dat samenwerkt	80	86	75	71	87
Minimum	0	0	0	0	0
Maximum	9	9	7	5	9
Gemiddeld (indien aanwezig)	3,3	3,3	3,3	2,3	4,0

Verenigingen werken vooral samen met de sportbond (72%) en de gemeente (66%) (figuur 8.1). Andere sportverenigingen (47%) en scholen (44%) zijn eveneens partnerorganisaties die vaker genoemd worden.

Figuur 8.1 Samenwerking met andere organisaties, (percentage verenigingen, basis = verenigingen die in het afgelopen jaar samengewerkt hebben met één of meer organisaties, n=32)

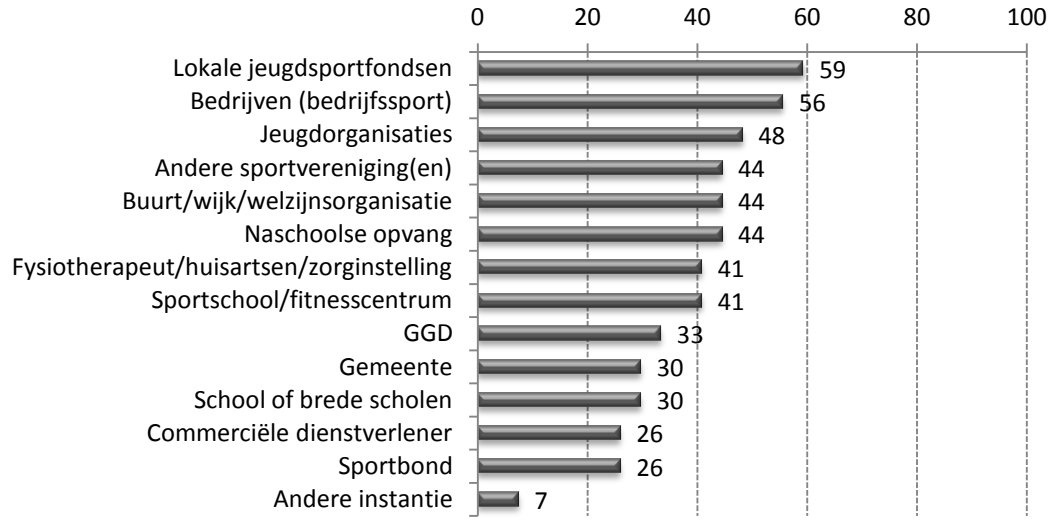

Zie voor 'andere instanties' bijlage

[1] We spreken van samenwerking als er sprake is van gezamenlijke acties/activiteiten van twee of meer zelfstandig blijvende organisaties die elkaar aanvullen om gezamenlijke of wederzijds afhankelijke doelen te bereiken.

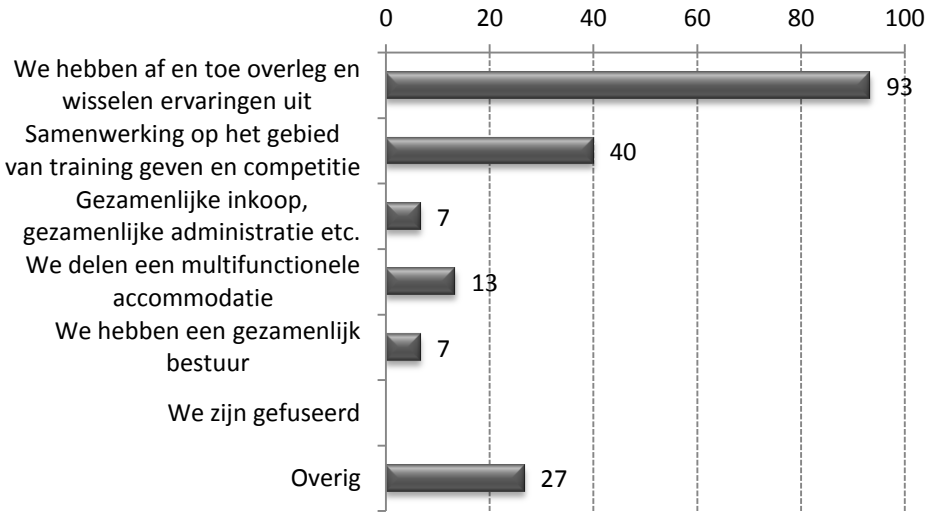
Twee derde van alle verenigingen geeft aan de intentie te hebben om met één of meer organisaties, waar niet mee samengewerkt wordt, een samenwerking aan te gaan (figuur 8.2). Met name jeugdsportfondsen (59%) en bedrijven (56%) zijn organisaties waar verenigingen nog niet mee samenwerken, maar dat graag zouden willen.
Er zijn negen verenigingen die met geen enkele organisatie samenwerken. Vijf van hen geven aan de intentie te hebben om in het komende jaar een samenwerking met één of meerdere organisaties aan te gaan.

Figuur 8.2 Gewenste samenwerkingspartners, percentage 'intentie om samenwerking mee aan te gaan', (percentage verenigingen, basis = verenigingen die nog niet samenwerken met betreffende organisatie)

Verenigingen die met andere verenigingen samenwerkten, geven aan dat deze samenwerking voornamelijk uit incidenteel overleg tussen voorzitters en andere leden van bestuur bestond (93%, zie figuur 8.3). Slechts in een enkel geval ging het om het delen van accommodatie of gezamenlijk bestuur of inkoop/administratie.

Figuur 8.3 Wijze van samenwerking met andere verenigingen (percentage verenigingen, basis = verenigingen die in het afgelopen samengewerkt hebben met een andere sportvereniging, n=15)

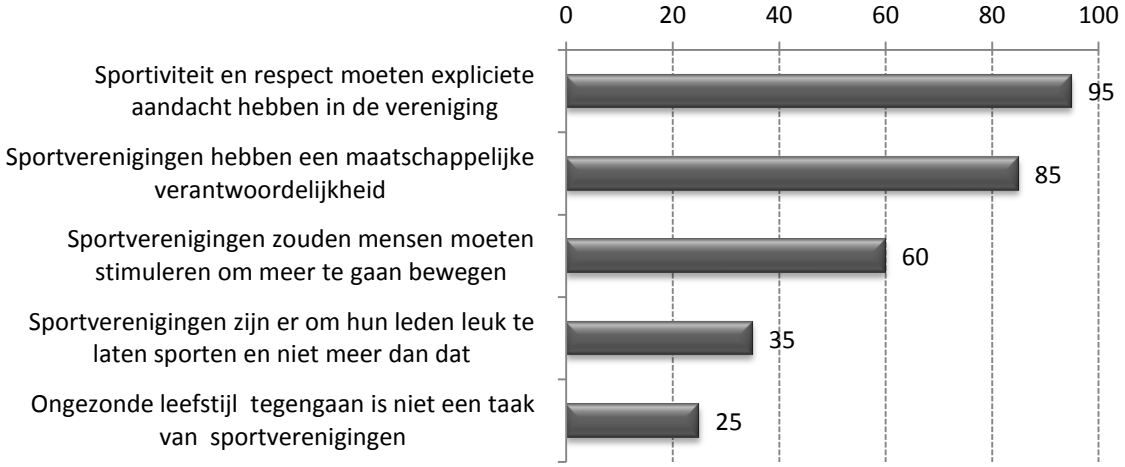

Zie voor 'overig' bijlage

9. Maatschappelijke betrokkenheid

Nagenoeg alle verenigingen (95%) zijn ervan overtuigd dat sportiviteit en respect expliciete aandacht moeten hebben binnen de vereniging (figuur 9.1). Bestuursleden zijn ervan overtuigd dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (85%). Ondanks de grote groep die hiervan overtuigd is, geeft toch 35 procent van de verenigingen aan het eens te zijn met de stelling dat sportverenigingen "er zijn om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat".

Figuur 9.1 Stellingen met betrekking tot de (maatschappelijke) taken van de sportvereniging (percentage verenigingen '(helemaal) eens', n=40)

Een op de drie verenigingen biedt maatschappelijke diensten aan (15%) of stelt de faciliteiten hiervoor ter beschikking (17%) (tabel 9.1). Dit zijn vooral de grote verenigingen (26%) en verenigingen van de buitensport (25%).

Tabel 9.1 Biedt de vereniging naast de reguliere sportactiviteiten (trainingen, wedstrijden, competitie, lessen e.d.) ook andere diensten aan, zoals kinderopvang, naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding of stelt de vereniging haar faciliteiten daarvoor ter beschikking? (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnen n=14	Buiten n=24	Klein n=17	Groot n=23
Ja, de vereniging biedt dergelijke diensten aan	15	14	13	12	17
Ja, de vereniging stelt haar faciliteiten ter beschikking voor dergelijke diensten	18	7	25	6	26
Nee	68	79	63	82	57

De helft van alle verenigingen is dit jaar (of seizoen) betrokken geweest bij sportstimuleringsprojecten (tabel 9.2). In veel gevallen betrof het gemeentelijke projecten en deze werden vaker door grote verenigingen uitgevoerd (48%) dan door de kleine verenigingen (35%).

Tabel 9.2 Is de vereniging dit jaar (seizoen) betrokken bij sportstimuleringsprojecten van de gemeente of andere organisaties (percentage verenigingen, n=40)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=40	Binnen n=14	Buiten n=24	Klein n=17	Groot n=23
Niet betrokken	48	29	58	59	39
Ja, van de gemeente	43	100	60	35	48
Ja, van andere organisatie	13	0	50	6	17

Voor toelichting 'andere organisatie' bijlage

10. Resultaten en conclusies verenigingsmonitor

De gemeente Schiedam heeft in de kadernota "Een leven lang sporten en bewegen" doelstellingen geformuleerd voor sport en bewegen. Sportverenigingen zijn voor de gemeente belangrijke partners bij het bewerkstelligen van deze doelstellingen en het uitvoeren van sportbeleid. Daarnaast zijn de verenigingen hoofdgebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties.
Voor een effectief en efficient gebruik van de te verwezenlijken hoogwaardige, goed geoutilleerde, multifunctionele sportparken, is een belangrijke rol voor de sportverenigingen weggelegd.
De gemeente heeft aan de hand van het begrip 'Vitale sportvereniging' een visie ontwikkeld op het optimaal functioneren van de sportvereniging
Bij het tot stand komen van de moderne sportparken wil de gemeente een gedetailleerd beeld verkrijgen van het functioneren van de sportverenigingen. Het Mulier Instituut heeft in dit kader de lokale verenigingsmonitor uitgevoerd om inzicht te krijgen in de vitaliteit van de Schiedamse sportverenigingen.

Belangrijkste resultaten

- Twee derde van de Schiedamse verenigingen heeft de afgelopen twee jaar doelstellingen en plannen op papier gezet. Met name grote verenigingen hebben dat gedaan. Deze plannen betreffen voornamelijk sporttechnische zaken en het werven of behouden van leden.
- Een derde van de verenigingen heeft momenteel behoefte aan ondersteuning, met name de kleinere verenigingen. De onderdelen waarop men ondersteuning wenst zijn divers, maar het meest genoemd is het werven van sponsors en adverteerders.
- Twee derde van de Schiedamse verenigingen zag het ledental toenemen of gelijk blijven in het afgelopen jaar. De helft van de binnensportverenigingen zag het ledental slinken. De ontwikkeling van het ledental vormt op langere termijn (over twee jaar of meer) wel degelijk een bedreiging voor kleine verenigingen en binnensportverenigingen volgens de verenigingsbestuurders.
- Eén op de drie verenigingen in Schiedam heeft betaalde krachten in dienst.
- Gemiddeld zijn er bij grotere verenigingen ongeveer vijftig vrijwilligers actief. Slechts enkele verenigingen (10%) hebben onvoldoende vrijwilligers beschikbaar. Met name grote verenigingen zijn op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Deze zijn vooral nodig voor training/begeleiding/lesgeven en voor bar- / kantinediensten.
- De meeste verenigingen hebben geen vacatures of slechts enkele, maar niet op cruciale posities. Een vijfde van de verenigingen, met name grote verenigingen heeft enkele vacatures op cruciale posities.
- Beleid omtrent vrijwilligers is bij het merendeel van de verenigingen nergens vastgelegd.
- De activiteiten van de vereniging reiken verder dan het aanbieden van het regulier sportaanbod aan de leden. Nagenoeg iedere vereniging verzorgde het afgelopen jaar sportaanbod voor niet-leden of een alternatief aanbod voor de huidige leden. Toch geeft één op de drie verenigingen aan dat zij niet open staat voor nieuwe doelgroepen en verbreding van het sportaanbod.

- Sportverenigingen hebben een maatschappelijke taak en moeten expliciete aandacht hebben voor sportiviteit en respect volgens vrijwel alle verenigingen.
- Verenigingen zijn over het algemeen tevreden over de beschikbaarheid en bereikbaarheid van de accommodaties. Buitensportverenigingen zijn vaker van mening dan de binnensportverenigingen dat ze met de huidige accommodatie op de huidige locatie nog jaren vooruit kunnen.
- Ruim twee derde van de verenigingen heeft jaarlijks een sluitende begroting. Daarnaast geeft ongeveer zestig procent aan dat het jaarlijks een positief financieel resultaat kan overleggen.
- Toch zijn er ook verenigingen waar het financieel minder goed gaat. Voor een derde van de verenigingen vormt financiën een knelpunt. Met name enkele kleine verenigingen en binnensportverenigingen geven aan dat de financiële positie zorgwekkend of minder gezond is. De grootste bedreiging met betrekking tot deze financiële positie is voor veel verenigingen, gezond en ongezond, de verhoging van de accommodatiekosten.
- Verenigingen zijn over het algemeen behoorlijk ingebed in het maatschappelijke middenveld. Een grote meerderheid (80%) werkt samen, gemiddeld met meer dan drie andere organisaties. Dit zijn vooral sportbonden en de gemeente. Maar ook met andere sportverenigingen en scholen vindt bij bijna de helft van de verenigingen samenwerking plaats.
- Twee derde van de verenigingen die niet samenwerken met andere organisaties geeft aan dat er wel de intentie is om met één of meerdere partijen samen te gaan werken in het komende jaar. Het gaat dan met name om samenwerking met andere partijen dan de vertrouwde samenwerkingspartners als gemeente, sportbonden en andere sportverenigingen.

Conclusies

Op basis van de belangrijkste resultaten mag geconcludeerd worden dat de verenigingssport in Schiedam als geheel voldoende voor staat. Verenigingen zijn over het algemeen in staat om een degelijk sportaanbod te bieden aan de leden. Daarnaast is er bij velen de verwachting dat dit ook in de toekomst het geval is. Dit vertrouwen is gestoeld op het feit dat de voorwaarden hiervoor (accommodatie, begroting, leden- en vrijwilligersbestand) over het totaal van alle verenigingen goed op orde zijn. Maar ook dat verenigingen zich bewust zijn van en aan de slag gaan met, de ervaren knelpunten op het gebied van leden, kader, financiën en accommodatie.

Vitaliteit

Gezien de definitie die de gemeente hanteert voor vitale verenigingen, kan gesteld worden dat er een redelijke mate van vitaliteit aanwezig is in de Schiedamse sport. Over het algemeen is er sprake van organisatorische en financiële gezondheid bij de sportverenigingen. De meeste verenigingen hebben voldoende vrijwilligers en weinig vacatures en drie vijfde van de verenigingsbestuurders spreekt van een (zeer) gezonde financiële positie. Dat betekent ook dat nog altijd 40 procent van de verenigingsbestuurders spreekt van een redelijke of zorgelijke financiële positie. Gecombineerd met andere financiële items blijkt uit de vitaliteitsindex (figuur 11.1), dat financiën het vitaliteitsaspect is waar relatief veel verenigingen niet goed op scoren.

Vrijwel alle verenigingsbestuurders zijn van mening dat de vereniging een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft en dat er expliciet aandacht moet zijn voor sportiviteit en respect. Ook hebben verenigingen niet alleen oog voor hun rol bij maatschappelijke thema's, maar vervullen zij die rol ook al. Verenigingen nemen deel aan sportstimuleringsprojecten en werken veel samen met ander organisaties.

Aandachtspunten

Maar, er zijn ook aandachtspunten om de huidige situatie van de verenigingssport in Schiedam vast te houden of te verbeteren. Het grootste knelpunt voor verenigingen is het werven en behouden van leden. Ondanks de lichte groei van het afgelopen jaar geeft toch een deel van de verenigingen aan dat de ontwikkeling van het ledental de komende jaren een bedreiging vormt voor de vereniging (bij kleine verenigingen en binnensportverenigingen is dit de helft). Ook landelijk zien we dit terug[2]. Binnen verenigingen is er dan ook veel aandacht voor ledenwerving en ledenbehoud.

Hoewel de meeste verenigingen over voldoende vrijwilligers beschikken, is het kader een constant aandachtspunt voor verenigingen. Het is het tweede knelpunt dat genoemd wordt door verenigingen en het is een terugkerend punt op de beleidsagenda. Verenigingen blijven op zoek naar vrijwilligers en hebben een of meer vacatures. Met name grote verenigingen kampen met kaderproblemen. Ook hierin wijkt Schiedam niet af van het landelijke beeld.

Een ander aandachtspunt betreft de financiële positie van de verenigingen. Twee vijfde van de verenigingen heeft een redelijke tot minder gezonde financiële positie en een even groot deel is niet in staat te reserveren. De huidige financiële situatie in Nederland maakt dat we deze verenigingen in de gaten moeten houden. Andere onderzoeken[3] laten zien dat met name verenigingen met een redelijke of mindere financiële positie kwetsbaar zijn en gevaar lopen in mindere tijden. Met name kleine verenigingen tonen een wat mindere financiële situatie. Zij geven aan dat het ledental een bedreiging vormt voor de toekomst en laten daarmee samenhangend als grootste bedreiging voor de financiën een daling van het ledental zien.

Ook over accommodaties zijn verenigingen niet helemaal tevreden. Ze zijn niet tevreden over de betaalbaarheid en vrezen kostenstijgingen. Ook kwaliteit en onderhoud van de accommodatie houdt hen bezig.

Wat betreft de maatschappelijke betrokkenheid van de verenigingen, valt op dat verenigingen het eens zijn dat de sportvereniging een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Maar de vraag is hoe verenigingen die verantwoordelijkheid invullen. Het lijkt erop dat ze daarbij dicht bij hun eigen kernactiviteit blijven en dat het maar een kleine groep verenigingen is, die mogelijkheden heeft en/of deze ziet, die verder gaan dan de organisatie van het eigen sportaanbod. De helft van de verenigingen is bezig met het ontwikkelen van nieuw sportaanbod of heeft oog voor andere doelgroepen en verbreding van het sportaanbod. Het aanbieden van faciliteiten voor maatschappelijke activiteiten is maar voor een kleine groep verenigingen mogelijk. Ook uit ander onderzoek[1] blijkt dat de opvattingen van verenigingen over hun maatschappelijke rol vaak niet verder gaan dan het eigen reguliere sportaanbod en (nog) niet

[2] http://www.mulierinstituut.nl/projecten/monitoringprojecten/verenigingsmonitor_panel.html

[3] Kalmthout, Janine van, Hoekman, Remco, Hover, Paul, Breedveld, Koen (2010). Tussen veerkracht en vrees: de impact van de recessie op de georganiseerde sport. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

gericht zijn op een breder aanbod voor andere doelgroepen. Een blijvend aandachtspunt voor de gemeente is om verenigingen te kunnen laten bijdragen aan de sportdoelstellingen en brede maatschappelijke thema's in de stad.

11. Vitaliteitsindex Schiedam

Voor de gemeente Schiedam is het van belang dat zij bij de invulling van het gemeentelijk sportbeleid oog heeft voor de genoemde aandachtspunten, maar ook voor de mogelijkheden van individuele verenigingen.
De verenigingsmonitor schetst een algemeen beeld van de stand van zaken van het functioneren van sportverenigingen en de knelpunten en aandachtspunten daarbij. Dit zegt nog niets over de mogelijkheden van individuele verenigingen of groepen verenigingen om bij te dragen in het uitvoeren van het sportbeleid.
Het kan zijn dat de genoemde problemen zich opstapelen bij een bepaalde groep verenigingen. Deze verenigingen zullen alle zeilen bij moeten zetten om hun huidige sportaanbod te kunnen blijven realiseren. Zo zien we al duidelijke verschillen in problematiek tussen kleine en grote verenigingen, maar vooral ook tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie.

Er zijn ruwweg drie soorten verenigingen te benoemen die, ieder op hun manier, al dan niet aan de gemeentelijke doelstelling kunnen bijdragen;

- **De kwetsbare vereniging**

Verenigingen die te maken hebben met verschillende knelpunten en problemen binnen de vereniging. Zij zijn met name bezig met de organisatie van de vereniging om te zorgen dat deze kan blijven voortbestaan.

- **De basis sportvereniging**

Deze vereniging heeft de basisvoorwaarden om te functioneren als sportvereniging voor haar leden en potentiële leden op orde. Maar heeft (nog) geen behoefte of mogelijkheden om verder bij te dragen aan brede maatschappelijke thema's. Deze verenigingen zijn mogelijk uit te dagen tot een meer maatschappelijke rol.

- **De vitale vereniging**

Vitale verenigingen hebben de basisvoorwaarden goed op orde en kunnen en willen verder kijken dan de eigen verenigingsmuren. Ze geven invulling aan het beleid dat de gemeente voorstaat met betrekking tot de vitale vereniging en de maatschappelijke betrokkenheid van deze verenigingen.

Het is van belang om te beseffen dat bovenstaande labels tijdelijk zijn en dat de interpretatie bovendien kan verschillen per persoon. Afstemming tussen gemeente en verenigingen over het beeld van de sportvereniging en vervolgens daarop gezamenlijk ondersteuning bepalen op basis en in het kader van de visie op vitale sportverenigingen, is van belang.

Op basis van de resultaten uit de verenigingsmonitor is een indeling, zoals hierboven gemaakt.

Opbouw vitaliteitsindex Schiedam

De gemeente Schiedam hanteert de volgende definitie van vitale sportvereniging:
Een vitale sportvereniging is een vereniging die continuïteit van de vereniging voor zowel de korte als lange termijn waarborgt door organisatorische en financiële gezondheid en daardoor in staat is een bijdrage te leveren aan de sportdoelstellingen en bredere maatschappelijke thema's in de stad.

Aan de hand van de definitie zijn de volgende vitaliteitsaspecten van sportverenigingen onderscheiden:

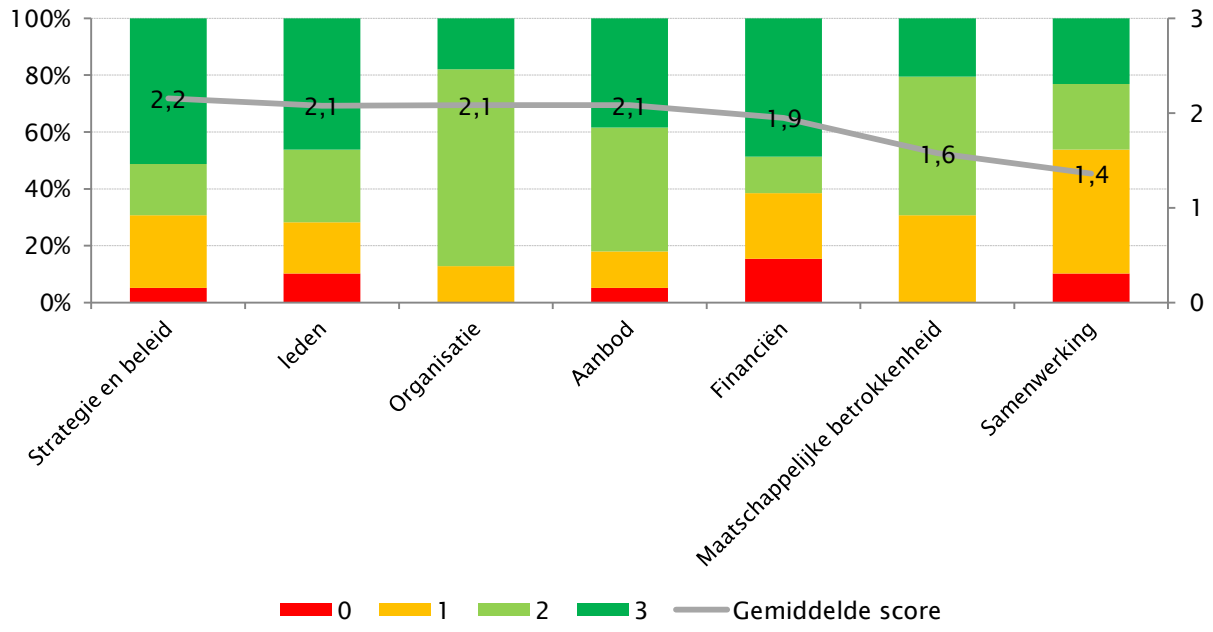
- Strategie en beleid,
- Leden,
- Organisatie,
- Aanbod,
- Accommodatie,
- Financiën,
- Maatschappelijke betrokkenheid,
- Samenwerking.

De vitaliteitsindex is opgebouwd uit deze aspecten. De items uit de verenigingsmonitor zijn gekoppeld aan en gescoord op de vitaliteitsaspecten. Het aspect accommodatie is buiten beschouwing gelaten aangezien verenigingen aangaande dit aspect in relatie tot vitaliteit momenteel te weinig invloed kunnen hebben.
Iedere vereniging krijgt een score op elk aspect, minimaal nul en maximaal drie.

Score op vitaliteitsaspecten

Strategie en beleid, leden, organisatie en aanbod kennen de hoogste gemiddelde scores (figuur 11.1). Een aantal basisvoorwaarden lijken bij veel verenigingen op orde. Maar ook hier raken verenigingen in de problemen, gezien de nul-scores op enkele aspecten.
Het vitaliteitsaspect financiën kent de meest uiteenlopende scores, de meeste nullen en heel veel drie-scores. Op de vitaliteitsaspecten organisatie en maatschappelijke betrokkenheid scoren alle verenigingen minimaal één punt.
Met name de vitaliteitsaspecten samenwerking, maatschappelijke betrokkenheid en financiën verdienen de aandacht in Schiedam gezien de lagere gemiddelden en de vele nul- en één-scores.

Figuur 11.1 Verdeling scores op vitaliteitsaspecten (percentage verenigingen, n=39)

Buitensportverenigingen scoren hoger op de vitaliteitsindex dan de binnensportverenigingen (tabel 11.1). Ook grote verenigingen scoren hoger, maar dit verschil met de kleine verenigingen is niet statistisch significant.

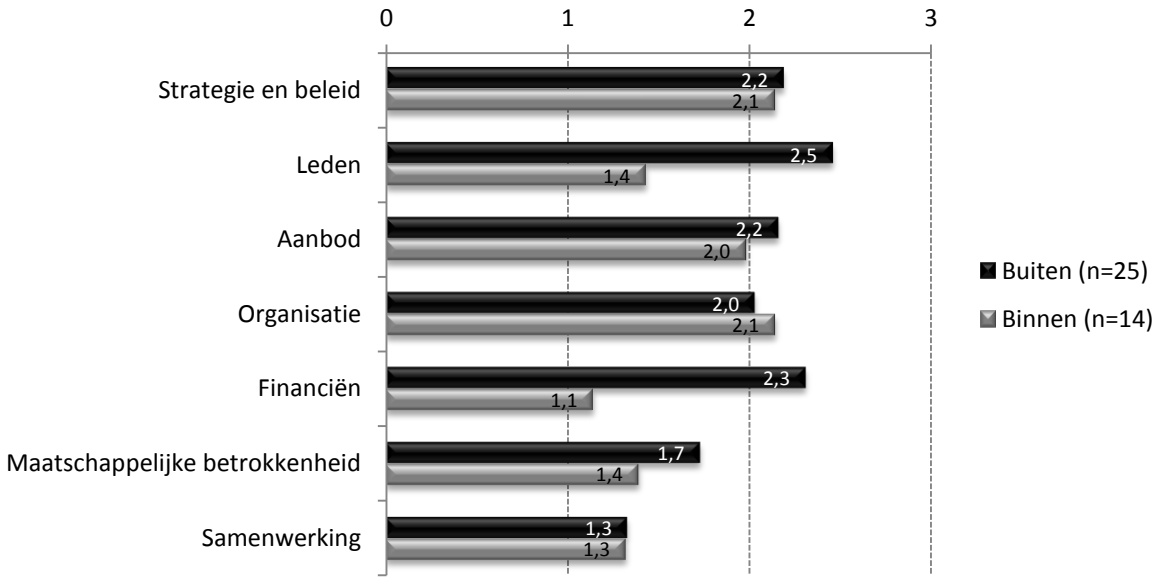
Tabel 11.1 Gemiddelde vitaliteitsscore (percentage verenigingen, n=39)

		Type sport		Grootte vereniging	
	Totaal n=39	Binnen n=14	Buiten n=25	Klein n=17	Groot n=22
Totaal	13,3	11,6	14,2	12,1	14,2

Ook teamsportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie scoren gemiddeld hoger op vitaliteit dan de verenigingen met (semi-)individuele sporten en verenigingen zonder eigen accommodatie (cijfers niet de tabel).

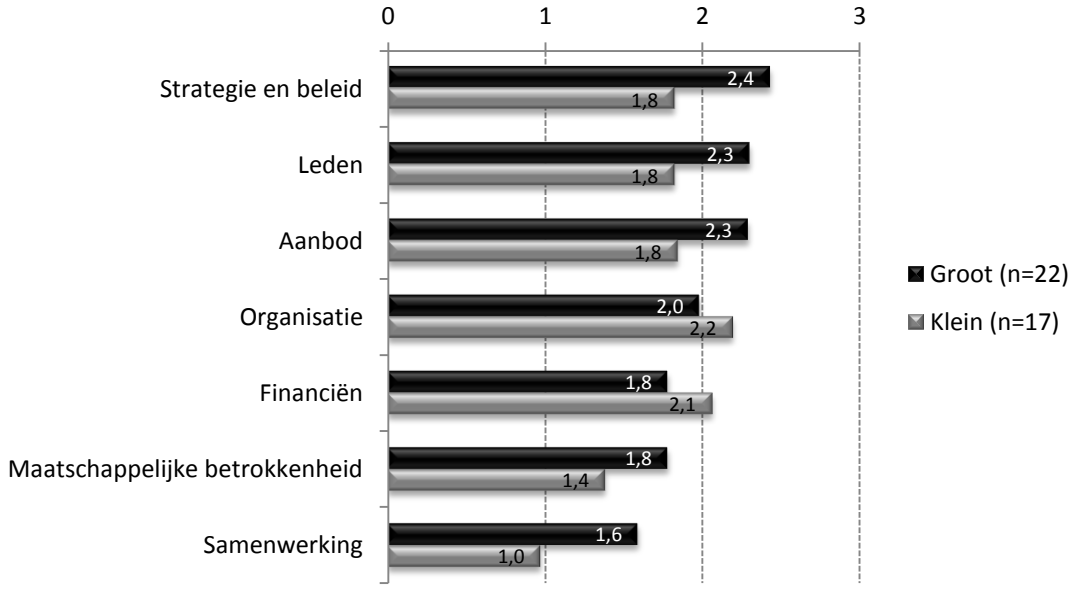
Het verschil tussen binnen- en buitensporten ligt met name op het aspect leden en financiën (figuur 11.2a). Buitensportverenigingen scoren hoger op deze aspecten dan binnensportverenigingen.

Figuur 11.2a Gemiddelde vitaliteitsscore naar aspect (binnen- en buitensport)

Grote verenigingen scoren hoger op samenwerking dan kleine verenigingen (figuur 11.2b). Hoewel er nog meer verschillen zichtbaar zijn op vitaliteitsaspecten zijn deze niet statistisch significant.

Figuur 11.2b Gemiddelde vitaliteitsscore naar aspect (groot en klein)

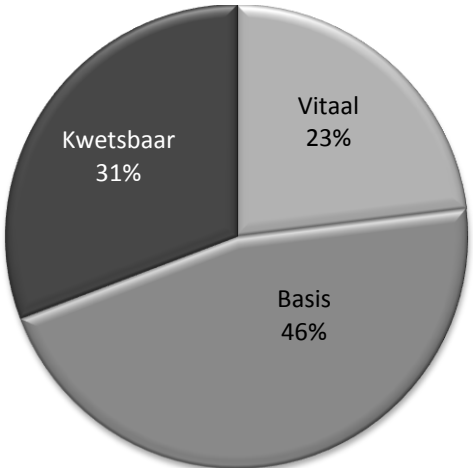

Indeling verenigingen

Op basis van de totaalscores en de 0-scores op de onderliggende vitaliteitsaspecten organisatie en financiën is een vitaliteitsindex gemaakt van de Schiedamse sportverenigingen naar de drie eerder genoemde soorten verenigingen.

Een kwart van de verenigingen kan aangemerkt worden als een vitale vereniging. De helft van de verenigingen wordt gezien als een basisvereniging. Het andere kwart van de verenigingen valt in de categorie kwetsbaar (figuur 11.2).

Figuur 11.3 Indeling verenigingen naar vitaliteit (percentage verenigingen, n=39)

De verenigingen scoren gemiddeld 13 punten op alle vitaliteitsaspecten samen, op een schaal van 0 tot 21 (tabel 11.2). De scores lopen uiteen van minimaal 7 tot maximaal 20.

Tabel 11.2 Overzicht scores per segment (scores verenigingen)

	Totaal n=39	Vitaal n=9	Basis n=18	Kwetsbaar n=12
Gemiddelde score	13	18	13	10
Maximum score	20	20	16	13
Minimum score	7	17	10	7

In het segment vitale verenigingen zitten significant meer buitensportverenigingen dan in het segment kwetsbaar (tabel 11.3). Het segment kwetsbaar bevat meer binnensportverenigingen dan het vitale segment. Het segment vitale verenigingen bestaat volledig uit verenigingen met een eigen accommodatie (cijfers niet in tabel). In de andere segmenten zijn de verenigingen met en zonder eigen accommodatie gelijk verdeeld.

Tabel 11.3 Achtergrondkenmerken segmenten (percentage verenigingen)

	Totaal n=39	Vitaal n=9	Basis n=18	Kwetsbaar n=12
Binnensport	36	11	33	58
Buitensport	64	89	67	42
Klein	44	22	61	33
Groot	56	78	39	67

De vitaliteitsindex is een dynamisch of groeimodel. Verenigingen kunnen de komende jaren doorschuiven naar een ander segment door aandacht te besteden aan de verschillende vitaliteitsaspecten, al dan niet ondersteund door de gemeente.
Door over een aantal jaren het onderzoek te herhalen bij de verenigingen worden verschuivingen in segmenten zichtbaar.

Bijlagen

Tabel b1.1 Aantal ingevulde webenquêtes (naar sporttak)

Sporttak	Aantal
Voetbal	7
Overige Watersport	3
Zwemmen	3
Hondensport	3
Gymnastiek/ Turnen	2
Handbal	2
Korfbal	2
Multi- of omnisport*	2
Schaken	2
Tennis	2
Badminton	1
Basketbal	1
Base-/softball	1
Bridge	1
Dammen	1
Fietsen/ Wielrennen	1
Hockey	1
Indoor bowls	1
Jeu de boules/ Petanque	1
Paardensport	1
Squash	1
Tafeltennis	1

*Multi- of omnisport:

- voetbal,zaalvoetbal,seniorensport
- voetbal, cricket en in beperkte mate bridge

Tabel b1.2 Accommodatiebezit (verenigingen, n=40)

	Totaal aantal	Totaal %
Eigen accommodatie	25	63
Geen eigen accommodatie	15	37
Totaal	40	100

Tabel b1.3 Grootte verenigingen (n=40)

	Totaal aantal	Totaal %
Klein (=< 150 leden)	17	43
Groot (> 150 leden)	23	57
Totaal	40	100

Tabel b1.4 Verhouding accommodatiebezit en ledental vereniging, absolute aantallen

	Kleine vereniging (=<150 leden)	Grote vereniging (>150 leden)	Totaal
Accommodatie: eigen	8	17	25
Accommodatie: geen	9	6	15
Totaal	17	23	40

Figuur 2.2 In de categorie 'anders' zijn de volgende antwoorden gegeven:

- Beleidsdoelstellingen; cultuur/normen & waarden,
- Beste opleidingsvereniging van Nederland,
- Het ontwikkelen van een visiedocument,
- Integratie en multiculturele activiteiten,
- Normen en waarden,
- Samenwerking met andere verenigingen,
- Vrijwilligersbeleid en/of professionalisering,
- Wijksportvereniging Nieuwland,
- Wijksportvereniging Schiedam.

Tabel 2.1 Overige knelpunten die ervaren worden zijn;

- Het niet kunnen plannen van evenementen i.v.m. het niet zeker zijn van locatie.
- Interne inrichting vereniging.
- Tekort aan vrijwilligers(onderhoud enz.) i.v.m. vergrijzing.
- Onvoldoende zaal(voetbal)capaciteit, geen kunstgras en/of veldverlichting, slechte verlichting park.
- De grote verhoging van de huur van het clubgebouw drukt nu zwaar op onze financiën. Zo zwaar dat het bestuur ernstig overweegt om ons 100 jarig bestaan medio volgend jaar niet te vieren.
- De grote onzekerheid ter zake onze accommodatie.

Tabel 7.2 toelichting anders:

- Vervallen subsidie,
- Combinatie van aantal van bovengenoemde factoren,
- Aanleg nieuw veld en clubhuis,
- Te lage lesgelden,
- Pacht aan gemeente Schiedam.

Figuur 8.1toelichting Andere instantie(s):

- Rabobank
- Reclassering

Figuur 8.3Overig betreft:

- Plannen maken voor fusie
- Samen een toernooi organiseren

Tabel 9.3 Wanneer projecten in samenwerking met andere organisaties dan de gemeente werden uitgevoerd, dan waren dat de volgende:

- Rasvereniging,

- KNVB en basisscholen,
- Wijksportver. Nieuwland,
- Mundo,
- NBG.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl